

Mortalitás

Mortalitás

Egy adott populációban megfigyelhető halálozások gyakoriságára vonatkozó statisztika. A különböző társadalmi csoportokra számított halálozási mutatók szoros kapcsolatban állnak az adott népesség fejlettségével, életszínvonalával és egyenlőtlenségi viszonyaival. A halálóki osztályozás a morbiditási mutatószámok számításánál is alkalmazott kódrendszer alapján történik (BNO= Betegségek Nemzetközi Osztályozása)

1. Nyers halálozási arányszám
2. Specifikus halálozási arányszámok

- Kor- és nem specifikus (special rates: infant mortality and foetal losses)
- Okspecifikus (diseases, injuries, suicide, homicide)
- Várható élettartam (a nem és életkorral összefüggésben)

Az egészség leggyakrabban vizsgált mutatói: a születéskor várható élettartam, az összhálózás és okspecifikus halálozás, valamint a csecsemőhalálozás a társadalmi-gazdasági helyzet romlásának függvényében fokozatosan, gradienst képezve tolnak el a kedvezőtlen irányba

Nyers halálozási arányszám

Halálozási arányszám (magyarul még a halálozási ráta kifejezés is használatos) alatt a legtöbbször a nyers halálozási arányszámot értjük. A hivatalos meghatározás szerint a nyers halálozási arányszám a halálozások ezer lakosra jutó száma az évközepi népességre számítva. A mutató különösen érzékeny a teljes népesség korösszetételére. Ebből adódóan országok közötti összehasonlításra csak korlátozott mértékben alkalmas.

<https://demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/20-nyers-halalozasi-aranyzam>

Kor- és nem specifikus

Okspecifikus

Nagyobb halálteki csoportok esetében külön figyelemre érdemes a fertőző betegségek csoportja (BN0-10 kódok: A00-B99) (ugyanakkor számos fertőző betegséget a rendszer más nagyobb csoportokban kódol), a tumoros halálozás (BN0-10 kódok: C00-D48), a szív- és érrendszeri halálozás (BN0-10 kódok: I00-I99), valamint a halálozás úgynevezett külső okai (V01-Y98). A szív- és érrendszeri betegségeken belül két nagyobb halálozási csoportot szokás kiemelni: az agyérbetegségeket (BN0-10 kód: I60-I69), valamint az isémiás szívbetegeket (BN0-10 kód: I20-I25). A halálozás külsődleges okai közül általában az emberöléseket, az öngyilkosságokat, valamint a közlekedési és egyéb baleseteket szokás megkülönböztetni.

Várható élettartam

A várható élettartam a korszecifikus halálozási arányszámokból levezetett indexmutató, melynek számítása nemzetközileg egységesen alkalmazott statisztikai modell – a halandósági táblák – segítségével történik. Értéke azon életévek átlagos számát fejezi ki, amelyet meghatározott korú egyének a továbbiakban megélhetnének, ha az adott évi korszecifikus halálozási arányszámok a jövőben is változatlanul érvényesülnének. Legrégiben alkalmazott és legismertebb várható élettartam-mutató a születéskor várható átlagos élettartam: azon évek átlagos száma, amelyet az adott évben élveszülöttek megélhetnének az adott évi korszecifikus halálozási arányszámok jövőbeni változatlan érvényesülése esetén.

Korai halálozás

- 1-64 éves kor közötti halálozás

A korai halálozások elemzése az 1–64 éves életszakaszra vagy annak meghatározott korintervallumaira terjed ki. Nem foglalja magába az első életévet (a csecsemőkort), mivel annak sajátos problémái – mint láttuk – speciális megközelítési módszereket igényelnek. Az idősek – 65 évesek és idősebbek – halálozásától való elkülönített elemzést az indokolja, hogy az időskori halálozások túlsúlya (a halálozások több mint kétharmada időskorban történik) miatt az időskori jellegzetességek eltakarnák a fiatalabb korosztályok halálozásának sajátos problémáit.

Az elemzések – az összhála-lozás és a halálokok szerinti halálozás tradicionális vizsgálatán túlmenően – a korai halálozás jellemzését speciális szempontok alapján is elvégzik, azzal a céllal, hogy a halálozás megelőzésének, a társadalmi teher csökkentésének lehetőségeire is rámutassanak

Forrás:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_524_Megelőzo_orvostan_nepegeszsegtan/ch04s06.html#id520223

https://semmelweis.hu/nepegeszsegtan/files/2016/10/1617_I_A0Kgy01_demografia.pdf

Halálokok

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnh001.html